

KH/780/2026

39 § Valtuustoaloite Esi- ja perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen resurssit vastaamaan perusopetuslain vaatimuksia

Päätös Ehdotus hyväksyttiin.

Päätösehdotus Aloite lähetetään kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Esittelijä Puheenjohtaja

Valmistelijat -

Asiaselostus Riihimäen Vihreä valtuustoryhmä jätti seuraavan valtuustoaloitteen:

"Perusopetuslaki uudistui oppimisen ja koulunkäynnin tuen osalta 1.8.2025 alkaen. Lakiuudistuksen tavoitteena oli selkiyttää, täsmentää ja yhtenäistää oppilaan saaman tuen muotoja siten, että tukitoimet olisivat valtakunnallisesti yhtenäiset ja selkeät sekä varmistaa riittävät resurssit tukitoimien toteuttamiseen. (HE 114/2024 vp)

Lakiuudistuksessa ei ollut kyse kolmiportaisen tuen mallin keventämisestä vaan kokonaan uudesta ajattelutavasta, joka ei perustu tuen tasoille vaan oppilaiden tosiasialliselle tarpeelle sellaisiin tukitoimiin, jotka kulloinkin edistävät oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Lakiuudistuksen tavoitteena on vahvistaa jokaisen oppilaan oikeuksia saada omia yksilöllisiä tuen tarpeitaan vastaava oppimisen ja koulunkäynnin tuki.

Vaikka lakiuudistuksen tavoitteena oli varmistaa riittävät resurssit tukitoimien toteuttamiseen, uudistus ei tuonut kunnille lisärahoitusta muuhun kuin uusiin velvoitteisiin. Näitä uusia velvoitteita ovat ryhmäkohtaisen tuen järjestäminen ja velvoite huolehtia oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteutumisesta. Tämä lisärahoitus on osa kunnan peruspalveluiden valtionosuutta eikä siksi suoraan ohjaudu sivistystoimeen lisätuloina, vaikka on tarkoitettu esi- ja perusopetuksen järjestämiseen.

Jokaisen opetuksen järjestäjän on varattava koulukohtaisesti ryhmäkohtaiseen tukeen normaalien oppituntien lisäksi opettajien tuntiresurssia vähintään 0,122 tuntia kertaa koulun oppilasmäärä jokaisena kouluviikkona. Tämä ryhmäkohtainen tuki toteutetaan joko luokan- ja aineenopettajien antamana yleisenä tukiopetuksena ja opetuskielen tukiopetuksena tai erityisopettajien antamana opetuksena muun opetuksen yhteydessä. Ryhmäkohtainen tuki on tarkoitus

toteuttaa lähtökohtaisesti samanaikaisopetuksena eli lisäämällä oppitunneille toinen opettaja. Ryhmäkohtainen tuki on uusi lisäresurssi, joka ei korvaa aiemmin annettua erityistä ja tehostettua tukea, joten ryhmäkohtaisen tuen lisäksi on annettava oppilaskohtaista tukea kaikille niille oppilaille, joita ei voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai joiden tukitoimia on tarpeen jatkaa säännöllisesti.

Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttaminen on myös uusi opetuksen järjestäjiä velvoittava kirjaus perusopetuslaissa, mutta tähän ei lakiuudistuksessa suoraan osoitettu lisärahoitusta. Kuitenkin opetuksen järjestäjien on entistä paremmin huolehdittava ja varmistuttava siitä, että oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt toteutuvat jokaisessa opetusryhmässä. Tämä edellyttää systemaattisia ratkaisuja, joilla turvataan opetuksen tavoitteiden saavuttaminen ja opettajien mahdollisuus huomioida opetusryhmien erilaiset tarpeen.

Käytännössä oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan sellaisen oppimisen olosuhteiden luomista ja ylläpitämistä, joissa opetus voidaan toteuttaa pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt toteutuvat monipuolisesti rakenteellisten ratkaisujen, pedagogisten menetelmien ja toimintatapojen kokonaisuutena. Näitä ovat esimerkiksi ryhmäkokojen pitäminen riittävän pieninä, jakotuntien hyödyntäminen sekä riittävä määrä opettajia toteuttamassa opetusta ja koulunkäynninohjaajia opetusryhmissä tukemassa opetukseen osallistumista, työrauhaa ja ryhmän tarpeita arjen opetustilanteissa. Lakiuudistuksen myötä ei siis voida vähentää jakotunteja tai kasvattaa ryhmäkokoja, vaan päinvastoin kaikissa opetusryhmissä on huomioitava oppilaiden tuen tarpeet ja muutenkin ryhmän oppilasaines, jonka on vaikutettava ryhmäkokoon, jakotuntien määrään ja henkilöstömäärään.

Uudistetun perusopetuslain mukaiset oppilaskohtaiset tukitoimet vastaavat suurelta osin aiemman lain mukaisia erityisen ja tehostetun tuen tukitoimia. Eduskunnassa lakiuudistusta tehtäessä on arvioitu, että oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilasjoukko muodostuu aiemmista erityisen tuen oppilaista sekä niistä tehostetun tuen oppilaista, jotka ovat saaneet osa-aikaista erityisopetusta. Sivistysvaliokunta on myös todennut mietinnössään lakiuudistuksesta seuraavaa (Sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 11/2024 vp);

"Valiokunta korostaa, että esitetyn uudistuksen tarkoituksena on vahvistaa opetuksen laatua ja opetusryhmien työrauhaa lisäämällä ryhmäkohtaisia tukimuotoja, pienryhmäopetusta sekä erityisluokkaopetusta. Pienryhmäopetuksen ja erityisluokkaopetuksen vahvistaminen on tärkeää paitsi niiden piirissä olevien

oppilaiden tukemiseksi myös tavallisten luokkien työrauhan turvaamiseksi. Tarkoitus on, että oppilaat jatkossa opiskelevat nykyistä enemmän osa-aikaisissa pienryhmissä ja kokoaikaisissa pienryhmissä sekä erityisluokissa."

Kun eduskunta totesi lakiuudistuksen yhteydessä, että uudistuksella on tarkoitus varmistaa riittävät resurssit tukitoimien toteuttamiseen, tällä tarkoitettiin sitä, että koska jatkossa oppilaiden on aina saatava oppilaskohtaisen tuen päätöksen mukaiset tukitoimet, opetuksen järjestäjien on aidosti resursoitava tuen toteuttamiseen erityisopettaja- ja tuntiresurssia tuen tarpeen mukaisesti. Ennen lakiuudistusta haasteena tuen toteutumisessa oli se, että erityisen tuen päätös tehtiin abstraktista tuen portaasta eikä konkreettisesta tukitoimesta. Uudistetun perusopetuslain myötä päätös tehdään aina konkreettisesta tukitoimesta.

Vaikka ryhmäkohtainen tuki ei tullut korvaamaan oppilaskohtaisia tukitoimia vaan vahvistamaan jokaiselle oppilaalle kuuluvaa varhaista tukea, oppilaskohtaisen tuen päätöksiä ei ole Riihimäellä tehty samassa määrin kuin aiemmin tehtiin erityisen tuen päätöksiä. Oppilaiden tuen tarve ei kuitenkaan ole muuttunut lakiuudistuksen myötä. Opetuksen järjestäjä ei myöskään voi laatia omia, lakiin perustumattomia kriteereitään oppilaskohtaiseen tukeen pääsemiseksi. Oppilailla on siis uudistetun perusopetuslain myötä jopa vahvempi oikeus yksilölliseen, oppilaskohtaiseen tukeen kuin ennen lakiuudistusta. Oppilaskohtaisen tuen päätöksiä on tehtävä viimeistään syksyyn 2026 mennessä, kun siirtymäaika päätösten suhteen lakkaa ja aiemmat päätökset on päivitettävä uuden lain mukaisiksi. Myös Riihimäellä oppilaskohtaiseen tukeen on resursoitava erityisopettaja- ja erityisluokanopettajaresurssia, jotta tuki on mahdollista toteuttaa niin, että kaikki aiemmin erityisen tuen päätöksen saaneet oppilaat sekä ne tehostetun tuen oppilaat, jotka ovat saaneet osa-aikaista erityisopetusta, saavat jatkossa oppilaskohtaista tukea yksilöllisen tuen tarpeensa mukaisesti. Vaikka lakiuudistuksen yhteydessä on arvioitu, että pitkällä aikavälillä ryhmäkohtainen tuki tulee vähentämään oppilaskohtaisen tuen tarvetta, tämä vähentyminen ei näy vielä eikä tule näkymään vielä lähivuosienkaan aikana.

Perusopetuslaki edellyttää, että opetuksen järjestäjän on tehtävä oppilaskohtaisen tuen päätös viipymättä tuen tarpeen arvion mukaisesti. Tällä hetkellä tämä ei Riihimäellä toteudu lain mukaan. Vaikka opettajat ovat tehneet tuen tarpeen arvioita perusopetuslain mukaisesti ja nämä arviot ovat monessa koulussa olleet valmiina jo syyslukukaudella, oppilaskohtaisen tuen päätöksiä ei ole vielä tehty. Päätösten viipyminen vaikeuttaa riittävän resurssin arvioimista talousarvion laatimista varten ja estää oppilaita saamasta heille lakisääteisesti kuuluvaa tukea. Lakiuudistuksen ei pitänyt heikentää tai katkaista yhdenkään oppilaan tarvitsemaa tukea, mutta näin on käynyt monen oppilaan kohdalla. Tilanne on korjattava mahdollisimman pian.

Lakiuudistuksessa lainsäätäjä on todennut, että on selvää, että tuen toteutuminen uuden lain mukaisesti vaatii lisäresursointia. Osittain tämä lisäresurssin tarve johtuu siitä, että aiemmin oppimisen ja koulunkäynnin tukea ei ole annettu resurssien vähyyden vuoksi huolimatta siitä, että oppilaiden tuen tarve tunnistettiin ja oppilaille oli tehty päätöksiä tehostettuun tai erityiseen tukeen siirtymisestä. Lakiuudistus kuitenkin vahvistaa oppilaiden oikeutta tarvitsemaansa tukeen ja varmistaa, että tukea annetaan oppilaskohtaisen tuen päätöksen mukaisesti. Perusopetuslaki velvoittaa opetuksen järjestäjää tekemään oppilaalle viipymättä oppilaskohtaisen tuen päätöksen oppilaan tuen tarpeen arvion ja tuen toteuttamissuunnitelman mukaisesti ja varmistamaan näin oppilaan tarvitseman tuen.

Vaadimme, että oppimisen ja koulunkäynnin tuki toteutetaan lain mukaisesti ja siihen resursoidaan opettaja-, ohjaaja- ja tuntiresurssia riittävä määrä, jotta oppilaiden lakisäätäinen oikeus tukeen toteutuu jokaisessa koulussa ja jokaisessa luokassa. Myös erityisluokkia ja pienryhmiä on oltava tuen tarvetta vastaavasti eikä yhdenkään oppilaan tuki saa jäädä toteutumatta resurssien vähyyden tai laittoman pitkään viipyneen oppilaskohtaisen tuen päätöksen vuoksi. Riittävä opettaja-, ohjaaja- ja tuntiresurssi on huomioitava vuoden 2027 talousarviossa ja tulevien vuosien taloussuunnitelmissa."

Toimivallan peruste

Hallintosäännön 16 luvun 141 pykälän mukaan kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen valtuustoryhmällä ja valtuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevissa asioissa. Aloite annetaan puheenjohtajalle. Aloite on sitä enempää käsittelemättä lähetettävä kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Liitteet

Valtuustoaloite Esi- ja perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen resurssit vastaamaan perusopetuslain vaatimuksia (ei verkkojulkinen)

Lisätietoja antaa

Hallintojohtaja Petri Hirvonen, p. 040 721 4214

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta (KuntaL 136 §)